

злочинів, що ще раз підтверджує ефективність конфіскації майна. Ефективність досліджуваного покарання підтверджується тим, що конфіскація майна передбачена в міжнародних конвенціях, підписаних та ратифікованих багатьма країнами світу та Україною зокрема, як один з ефективних засобів протидії організованій злочинності, тероризму, незаконному обігу наркотичних засобів та корупції. 2. Конфіскація майна має важливе значення для індивідуалізації покарання.

Список використаних джерел:

1. Бажанов М.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти за редакцією проф. М.І. Бажанова. – К.: Юрінком Інтер. – Право, 2003. – С. 89.
2. Мельнікова-Крикун В.М. Спеціальна конфіскація // Право та Безпека. – Вип. 44. – 2005 р. – 89 с.
3. Кириш Б.О. Конфіскація майна – Львівський державний університет внутрішніх справ. – Львів, 2006. – С. 233–243.
4. Демидова Є.Є. Щодо конфіскації майна як виду покарання. Міжнародні науково-практичні Інтернет конференції за різними юридичними напрямками 2008 р.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Хильчинко А.С.

Сорока Ігор Ігорович

студент II курсу

соціально-правового факультету

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО ПИТАННЯ ІНТРОДУКЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ У НАЦІОНАЛЬНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Актуальність введення інституту кримінального проступку в українське кримінальне законодавство зумовлено бажанням наших законодавців посилити ефективність кримінально-правового регулювання, а також пришвидшити темпи апроксимації кримінального законодавства України до стандартів країн ЄС. Дослідженням питання кримінального проступку в Україні вже приділено не мало уваги, зокрема науковцями Одеської школи права (Туляковим В.О., Мирошніченко Н.А., Дмитруком М.М., Поліщук О.М. та іншими).

Введення цього інституту не є новацією: згадки про поділ кримінальних правопорушень на злочини та проступки сягає щонайпізніше часів

середньовіччя. Така диференціація кримінальних правопорушень зі своїми особливостями існує в ряді країн ЄС досить давно (в ФРН, Франції, тощо).

Перші згадки про кримінальну відповідальність стосовно кримінального проступку у вітчизняному законодавстві були наявні в «Уложенні про покарання кримінальні та виправні» 1845 р. [1, с. 84–85]. У цьому систематизованому акті відбулося розмежування між злочином і проступком за ступенем суспільної небезпечності діяння. Наприкінці XIX ст. інститут кримінального проступку набув подальшого розвитку у процесі створення Кримінального Уложення, який в подальшому диференціював злочинні діяння на 3 види: тяжкі злочини (за вчинення яких передбачалась смертна кара та каторга), злочини (за вчинення яких передбачалось ув'язнення у в'язниці) та проступки (за вчинення яких передбачався арешт або штраф). У 1919 р. із приходом до влади комуністів відбулась велика ревізія КК внаслідок якої кримінальний проступок було виключено. У 60-х роках XX ст. А. А. Піонтковський і М. Д. Шаргородський, пропонували включення злочинів невеликої тяжкості в категорію проступків, однак їх ідея не мала підтримки.

Для сучасної України формалізоване запровадження інституту кримінального проступку відбулося нетрадиційно. Перша згадка про це з'явилася не в КК України, а в Кримінальному процесуальному кодексі України 2012 року [2, с. 2], в якому було зазначено, що в Україні існує поняття кримінального правопорушення, існуючого у двох формах – злочині та кримінальному проступку. На цьому все. Більше легальних нюансів КПК 2012 року не надав щодо проступку. Таким чином, до сьогодні існує дисонанс між КК України та КПК країни з приводу того, чи дійсно існує кримінальний проступок і який його зміст. Надати відповідь на це питання законодавець намагається з тих пір і до сьогодні. І слід сказати, не дуже успішно. І мабуть, не дуже квапиться. Серед шести законопроектів (№ 10126, № 10146, № 1202, № 3438, № 4712, № 2897), що були предметом розгляду ВР України жоден до цього часу не був прийнятий. Головне науково-експертне управління Верховної Ради рекомендувало відхилити або доопрацьовувати всі згадані законопроекти через те, що законодавці в кожному з цих проектів допускались подібних помилок. В більшості проектів пропонувалася заміна назви КК на Карний кодекс України. Це викликало сумніви, адже дослівне тлумачення назви дозволяло дійти висновку, що основним призначенням кодексу є кара за вчинені особою кримінальні правопорушення, однак така думка являється невірною, покарання має на меті виправлення засуджених та виконує превентивну функцію. Другою помилкою, якої допустились парламентарі у пропонуванних законопроектах, є заміна поняття «злочин» на поняття «кримінальне правопорушення», без узгодження заміни з Конституцією України. адже, у п. 22 ч. 1 ст. 92 Основного Закону України вказано на поділ

правопорушень, де вказівка на кримінальне правопорушення або кримінальний проступок відсутня. Третьою помилкою виявилась відсутність чіткого розмежування кримінальних проступків від злочинів невеликої тяжкості у Загальній частині КК. Адже виходячи з виду та розміру пропонованої санкції кримінальні проступки відповідали за тяжкістю злочинами невеликої тяжкості. А єдиним критерієм їх відмежування, який вказувався у законопроектах, було б розміщення кримінальних проступків у Книзі II («Про кримінальні проступки»), а злочинів невеликої тяжкості у Книзі I («Про злочини») Особливої частини кодексу.

Згідно вищесказаного, основна складність полягає в відмежуванні кримінального проступку від злочину, окресленні кола діянь, що стануть за своє природою 1) проступками, а не злочинами (аспект декриміналізації), 2) проступками, а не адміністративними деліктами (аспект криміналізації), а також встановленні підстав розмежування санкцій за злочини та проступки (аспект пеналізації). Відповідь на ці питання в основному вже дасть первинну змогу визначити місце кримінального проступку в правовій системі України.

Для зваженої та належної інтродукції інституту кримінального проступку з нормативістської сторони його зміст та дефініцію ще необхідно буде узгодити з Конституцією України, сформулювати та прийняти текст Кодексу про кримінальні проступки. В самому Кодексі про кримінальні проступки необхідно буде також ще чітко визначити поняття суб'єкта кримінального проступку, передбачити, чи можлива складна форма співучасті при вчиненні таких діянь, вказати, яка має бути система стягнень, загальні засади їх призначення за вчинення проступку, тощо. Іншими словами, повністю сформулювати приблизний аналог КК України в світлі інституту саме кримінального проступку.

Отже, введення запровадження інституту кримінального проступку наразі є питанням часу, адже перша згадка в нормативному вимірі вже існує в КПК України. Найбільш логічною, на нашу думку, формою нормативного закріплення цього інституту є створення самостійного кодексу/закону про кримінальні проступки. Разом з тим, слід розуміти, що лише запровадження інституту проступку (хоча він і існував колись, і може позитивно вплинути на ефективність кримінальної юстиції) за умови неефективної взаємодії з іншими інститутами кримінального права та неготовності бути сприйнятими правозастосовувачем та суспільством, навряд чи буде позитивним кроком. Кримінально-правові проблеми мають вирішуватися комплексно та виважено.

Список використаних джерел:

1. Шармар О. М. Виникнення та розвиток законодавства України про кримінальну відповідальність / О. М. Шармар, В. В. Бабаніна // . – 2012. – № 1. – С. 82 – 89.
2. Поліщук О.М. Перспективи застосування інституту кримінальних проступків та інституту справ приватного обвинувачення як елементи політики у сфері боротьби зі злочинністю // Політика в сфері боротьби зі злочинністю : матеріали Міжнар.наук.-практ. інтернет-конф. (м. Івано-Франківськ, 11-16 березня 2014 р.). – Івано-Франківськ, 2014. – С. 100–104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law-dep.pu.if.ua/conference2014/articles/polishchuk.pdf>
3. «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків»: проект Закону від 28. 02. 2012 № 10126// Відомості Верховної Ради України. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42706
4. «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків»: проект Закону від 03. 03. 2012 № 10146// Відомості Верховної Ради України. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42733
5. «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків»: проект Закону від 08. 01. 2013 № 1202// Відомості Верховної Ради України. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45306

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Поліщук О.М.